

Záver z XI. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku

Pracovná skupina č. 4

Trvalo udržateľný rozvoj vidieckych oblastí a miestne iniciatívy

Z diskusie 4. pracovnej skupiny na XI. zasadaní Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku (23. 10.2020) vyplynuli nasledovné závery, požiadavky a odporúčenia pre vládu, štátnu správu a regionálnu a miestnu samosprávu. Hlavným partnerom za súčasného stavu je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka ako aj Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie. Avšak mnohé problémy na vidieku majú vzťah aj k rezortom školstva a kultúry, zdravotníctva a sociálnych vecí, hospodárstva a životného prostredia. Preto by bolo najlepšie keby vidiek mal vlastný orgán ústrednej správy. Odporúčania celkovo poukazujú na zúfalú situáciu na slovenskom vidieku a nutnosť začať sa ňou aktívne zaoberať:

- 1) Naše dediny strácajú vidiecky charakter. Obyvatelia vidieka a vidieckych oblastí strácajú záujem pestovať zeleninu, ovocie a chovať hospodárske zvieratá. Na druhej strane tisíce hektárov pôdy ostávajú nevyužitú, tisíce nezamestnaných ale hlavne mladí ľudia nemajú záujem pracovať doma a radšej odchádzajú za prácou a kvalitnejším životom do zahraničia. Preto treba výrazne podporovať vytváranie a rozširovanie možností zamestnania obyvateľov žijúcich na vidieku, vo vidieckych a najmä okrajových vidieckych oblastiach Slovenska.

Zodpovední: Štátna správa MPSVR SR, MF SR, NPRV SR, Územná samospráva

- 2) Žiadame bezodkladne uplatňovať a vykonávať princípy LEADER v programovacom období 2021-2027. V mnohých Európskych štátoch tieto nástroje zlepšovania života na vidieku fungujú a prinášajú svoj pozitívny efekt.

Zodpovední: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, PPA, Ministerstvo pôdohospodárstva SR

- 3) Aktívna politika na trhu práce a vytvorenie pracovných miest vo vidieckych regiónoch, mimo priemyselných centier a veľkých sídiel na Slovensku si vyžadujú zvýšenie objemu finančných prostriedkov. Nevyhnutné sú systémové zmeny, ktoré nastavia vhodnejšie podmienky, zjednodušia administratívu a byrokráciu, uľahčia cesty k zdrojom a nastavia adresnejšiu a efektívnejšiu pomoc. Odporúčame, aby časť dane zo mzdy dostala priamo obec, a aby obecný úrad mohol operatívne rozhodnúť o využití financií podľa potrieb obce a jej obyvateľov. Vedenie obce by tak mohlo podporovať živnostníkov a vytvárať možnosti pre ich prácu a ich zdaňovať jednorázovo ročne paušálnou daňou.

Zodpovední: MF SR, MPSVR SR, Územná samospráva

- 4) Prosperujúci vidiek efektívne využíva nástroje sociálnej ekonomiky. Ide hlavne o sociálne podniky, z ktorých hlavne poľnohospodárske (sociálne poľnohospodárstvo) môžu prispieť k dostupnosti sociálnych služieb na vidieku, k prepájaniu miest a vidieka, diverzifikácii ekonomickej činnosti a príjmov v malých poľnohospodárskych podnikoch, posilňovaniu lokálnej ekonomiky a integrácii znevýhodnených obyvateľov.

Zodpovední: MPRV SR, MPSVR SR, Ústredie a úrady PSVR, Územná samospráva

- 5) Je potrebné podporovať aktivity, ktoré budú v dostatočnom predstihu zosúlaďovať výučbu žiakov a študentov v školách s plánovanými potrebami na trhu práce. Prax absolventov aj zamestnávateľov, OSZČ a farmárov vo vidieckych regiónoch zabezpečovať správne nastavenou dotačnou politikou. Podporovať programy pre zamestnávanie absolventov škôl a osôb krátkodobo nezamestnaných, aby sa zabezpečila kontinuita výučby a výkonu práce a nestratili sa pracovné návyky, ktoré sú u dlhodobo nezamestnaných obyvateľov výraznou prekážkou uplatnenia sa na trhu práce. Pre rozvoj vidieka je dôležitá popularizácia poľnohospodárskych študijných odborov, ktorá zvýši záujem mládeže. Mladí farmári počas štúdia na stredných školách musia získať dostatočnú prax a vzťah k prírode. Tým sa posilní rozvoj pôdohospodárstva i rodinných fariem.
Zodpovední: MŠ SR, MPRV SR, MPSVR SR, Ústredia a úrady PSVR, Územná samospráva.
- 6) Odporúčame podporiť revitalizáciu rodinných domov, výstavbu a prevádzku nájomných stabilizačných bytov vo vidieckych regiónoch pre úzkoprofilové profesie, akými sú lekári, veterinári, učitelia a pod. Podporovanou rekonštrukciou rodinných domov na trojgeneračné bývanie a výstavbou miestnych stacionárov pre ľudí odkázaných na pomoc sa dá zamedziť vysídľovaniu vidieka a osamoteniu seniorov. V opatreniach na podporu sociálne odkázaných osôb prednostne uplatňovať získavanie prostriedkov na život prácou, aby si viac vážili pomoc a učili sa niest zodpovednosť za svoje vzdelanie, zdravie, úroveň bývania a budúcnosť svojich detí.
Zodpovední: Ministerstvo dopravy a výstavby SR, MF SR, MPSVR SR, Ústredie a úrady PSVR, Územná samospráva
- 7) Na všetkých úsekoch riadenia štátnej správy aj územnej samosprávy odporúčame vytvárať podporné aktivity na propagáciu poľnohospodárstva, rodinných fariem i zdravých potravinárskych výrobkov. Podporovať regionálne festivaly, jarmoky, ľudové tradície, miestne špeciality aj ekologické projekty na ochranu prírody a pod.
Zodpovední: Štátna správa, Územná samospráva
- 8) Odporúčame podporovať a viesť informačné kampane, vzdelávacie aktivity a súťaže, zamerané na uvedomenie si zodpovednosti mladých ľudí za svoj život. Zamerať sa v nich na aktívnu tvorbu hodnôt prácou, vážiť si možnosť vzdelávať sa, upevňovať si zdravie, neplytváť potravinami a neničiť hodnoty, ktoré vytvorili prácou iní obyvatelia. Dôležitá je medializácia dobrej praxe a príkladov riešenia viacerých problémov vidieka priamo obyvateľmi obce, v spolupráci so samosprávou aj MVO. Podporovať občianske združenia a iniciatívy na rozvoj komunitného života na vidieku.
Zodpovední: MŠ SR, MPSVR SR, MF SR, Územná samospráva v spolupráci s neziskovými organizáciami
- 9) Samospráva musí vytvárať podmienky pre výchovu lídrov z mladej generácie a pre miestne iniciatívy obcí vo vidieckych oblastiach, ktoré poukazujú na možnosti získania nových benefitov zo života na vidieku. Vytvárať podmienky pre spoluprácu rôznych skupín obyvateľstva, ich participáciu na veciach verejných, spoluprácu organizácií verejného, súkromného i mimovládneho sektora, na aktivitách rozvíjajúcich trvalo udržateľný vidiek.

Úlohou samosprávy sú aj informačné kampane a podpora zlepšovania podmienok na život a prácu mladých ľudí na vidieku tak, aby sa zastavil odchod mladých ľudí z vidieka.

Zodpovední: Územná samospráva v spolupráci s neziskovými organizáciami

10) Zabezpečovať potravinovú sebestačnosť Slovenska. Aktívne podporovať rozvoj rodinných fariem na úrovni štátov EÚ, vrátane výroby a predaja regionálnych špecialít. Rozvoj vidieka a farmárčenia brzdí rozdrobenosť pôdy. Pre úspešné vyriešenie potravinovej sebestačnosti je nevyhnutné urýchliť akciu sceľovania pozemkov v SR. Rozvoj lokálneho zásobovania vlastnou produkciou si vyžiada nový prístup voči terajšej veľkovýrobe, ale aj rozšírenie spracovateľských kapacít potravinárskeho priemyslu pri súčasnom riešení odbytu výrobkov na domácom trhu vo väzbe na maloobchodný predajný systém. Výrazne treba podporovať vytváranie a rozširovanie možností zamestnania obyvateľov žijúcich na vidieku, vo vidieckych a okrajových oblastiach Slovenska využitím miestnych zdrojov.

Zodpovední: Štátna správa, MPRV SR, NF SR, MF SR, NPRV SR, Územná samospráva

Po diskusii s členmi Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku spracovali:

Ing. Mgr. Miloslava Jezná, PhD.

Ing. Martina Slámová, PhD.

23. X. 2020